

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja vsak dan zvečer, izimši nedelje in praznike, ter velja po pošti prejemati za avstro-ogrsko deželo za vse leto 25 K, za pol leta 13 K, za četrt leta 6 K 50 h, za jeden mesec 2 K 30 h. Za Ljubljano brez pošiljanja na dom za vse leto 22 K, za pol leta 11 K, za četrt leta 5 K 50 h, za jeden mesec 1 K 90 h. Za pošiljanje na dom računa se za vse leto 2 K. — Za tuje dežele toliko več, kolikor znaša poština. — Posamezne številke po 10 h. Na naročbo brez istodobne vpošiljatve naročnine se ne ozira. — Za oznanila plačuje se od štiristopne petit-vrste po 12 h, če se oznanilo jedenkrat tiska, po 10 h če se dvakrat, in po 8 h, če se trikrat ali večkrat tiska. — Dopisi naj se izvolé frankovati. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo in upravnštvo je na Kongresnem trgu št. 12. Upravnštvo naj se blagovolijo pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila, t. j. vse administrativne stvari. — Vhod v uredništvo je iz Vegove ulice št. 2, vhod v upravnštvo pa s Kongresnega trga št. 12.

„Slovenski Narod“ telefon št. 34. — „Narodna tiskarna“ telefon št. 85.

Govor dr. Tavčarja

na shodu volilcev v Novem mestu dne 11. avgusta t. l.

Častiti volilci! Stopivši pred vas, sem pod vtisi najnovejšega manifesta, s kojim je tako mirna katoliško-narodna stranka osrečila slovenski narod! Pod vtisi tega surovega in pobalinskega pamfleta, s kojim se bomo še na drugih shodih pečali, bodem danes govoril, in s tega stališča presojajte moje besede, če bi se vam tu in tam morda zdele preostre.

Danes sem došel v vašo sredo, da vam poročam o delovanju deželnega zbora, in da vam razložim razloge, s kojimi se drznem priporočati zopetno svojo izvolitev ne radi osebe, pač pa radi načel, katera spravlja javnost v zvezo z malenkostno mojo osebo. Ali o tem pozneje! Le toliko naj že sedaj omenim, da se ne ponujam kot maček v vreči. Slovenski svet me pozna, da imam brušene kremplje. V tem pogledu ne skrivam ničesar pred svojimi volilci. Kakoršen sem bil, tak ostanem, tudi imam še pre malo časa živeti, da bi se mi kaka izprememba na politični moji kakovosti izplačala!

O delovanju preminulega deželnega zbora mi ni treba mnogo govoriti. Vsakoletno kratko delovanje te korporacije vršilo se je očitno in takorekoč pred pogledom dežele. Najboljša stran šestletnega zasedanja je bila tendenca, da se ima našim mestom, kolikor mogoče na pomoč priti, ker se ne da tajiti, da so se ravno naša mesta poprej zanemarjala v deželnem zboru, ker se je mislilo, da sploh ničesar ne potrebujejo. Ne da pa se tajiti, da se je v tem pogledu še le od tedaj na bolje obrnilo, od kar so dobila mesta odločno napredne narodne zastopnike. To je resnica, ravno tako gotova resnica, kakor je ona, da bi bila naša mesta takoj in brez vsacega usmiljenja zopet posajena na klop pri vratih, kakor hitro bi prelatarska stranka pridobila si večino v dež. zboru. V tem oziru naj si naša mesta ne napravljajo nikakih iluzij, če pride Šusteršič s svojo kohorto do krmila, potem bodo mesta tepe nas škorpionji, posebno ker od njih nikakih ekspenzarskih koristij pričakovati ni. (Klici: Tako je! Istina!)

zarskih koristij pričakovati ni. (Klici: Tako je! Istina!)

Sicer se vpije, da je bila naša politika — v časih ko se je za bodočo ljubljansko univerzo položil prvi resni temelj — nenarodna, da je bila — v časih, ko smo ustanovili mogočen deželni melioracijski zaklad — gospodarsko ničvredna in slaba; jaz pa pravim, napredne slovenske stranke politika v deželnem zboru je bila vsaj za naša mesta najboljša in najpametnejša, ker je izvirala iz prepričanja, da so naša mesta in trgi s svojo inteligenco podobna okostnjaku, ki daje moč in čvrstost telesu našega malega naroda. (Klici: Res je!)

Priporočili smo tudi Novemu mestu prepotrebni vodovod. Po velikih težavah in bojih! Kako se je intrigiralo na skrivnem, kako se je očitno zdihovalo, da dežela celih 30% ne sme dati za jedno samo mesto, kako se je pritiskalo, da bi se vodovod vsaj kot deželno podjetje ne bi gradil! O vsem tem vam nočem govoriti! Celih šest let smo se trudili! Bila je prava pasijonska hoja. Končno, ko je bilo takorekoč že vse pripravljeno in gotovo, pa je pristopil nekdo, ter je hotel, z lahkodušnostjo, kakor je ne pozna zgodovina, narodno-napredni stranki vzeti, ali prav za prav eskamotirati sad dolgoletnega truda! (Klici: Škandal!) Z rudečim svojim licem je ta »nekdo« pristopil h skledi, katero so drugi napolnili, in iz nje je hotel polizati smetano, kakor otroče, ki se prikrače v jedilno shrambo, kadar ni matere doma. (Klici: Fej!) Zares! neprijetno — da ne rabim hujšega izraza — je bilo opazovati, kako je skušala prelatarska stranka, ki je v črni svoji duši bila najhujša nasprotnica novomeškemu vodovodu, ta vodovod izkoristiti za kalne svoje namene. Še celo goriškega kardinala so vpregli, da je prosjačil za sankcijo dotičnega zakona na ljubo državnozbornski kandidaturi prošta Elberta, ki je v naše javno življenje se prikazal kakor produkt, ki ni kuhan ne pečen! Ali vlada je bila tako dostojna, da na ljubo

klerikalni stranki ni sankcionirala zakona, ki klerikalnih simpatij nikdar imel ni; nam pa daje politična ta epizoda povod, da z vso spoštljivostjo pa tudi z vso odločnostjo ugovarjamo temu, da se goriški kardinal vtika v naše politične zadeve. Mi nočemo postati domena kakega kaplana, niti kakega kardinala! (Klici: Tako je!) In pri tem ostanem, in naj tudi sam ostanem na mestu, koje zaseda sedaj narodna in napredna naša stranka! Novo mesto pa naj nikdar ne pozabi, da je vodovod novomeški pred vsem sad truda narodno-napredne stranke v dež. zboru kranjskem! (Klici: Istina!)

Nehvaležnost jegrda stvar, ali največkrat je plačilo sveta; vendar si pa ne morem misliti, da bi Novomeščanje na ljubljude, ki raje pijejo vino nego vodo, nato, da vam je naša stranka priborila vodovod, pozabili, in sicer še prej, kot se je vodovod dogradil! (Klici: Ne bomo!)

Sicer pa pričakujem, da se bodo naša mesta pri bodočih volitvah ravnala ne po zakonih hvaležnosti, pač pa po zakonih pameti. Ni ga bitja pod božjim nebom, ki bi z veseljem prenašalo, če se mu kožo čez ušesa vleče. In upam, da tudi naša mesta, če so pri pameti, ne bodo volila moč, ki bi ne poznali večjega veselja, nego mesta in trge pri živem telesu iz kože devati. V tem pogledu smo lahko mirni. Ali pri bodočih deželnozbornskih volitvah se ne bomo borili samo za pozicijo naših mest in trgov, borili se bomo v prvi vrsti za največje zaklade našega naroda sploh. Zategadelj je prepotrebno, da si neprenehoma in vsak trenotek ponavljamo vprašanje: za kaj se gre pri bodočih volitvah?, in prepotrebno je tudi, da nam odgovor na to vprašanje prepoji tako rekoč vse občutke in vse misli naših duš, odgovor namreč, da se gre v tem volilnem boju za največje zaklade našega naroda sploh.

Tu bi pred vsem svaril pred tistimi obmejnimi političnimi romantiki, ki bi kakor nekako ljubezni žejna Marjeta vsak trenotek radi šinila v vrtno lopo, sedaj s

Favstom, sedaj z Mefistom! Ti obmejniki pretakajo solze nad našimi kranjskimi prepri in brez odnehanja zdihujejo: Nemci in Lahi nas bodo snedli ob mejah! Res je, Nemci in Lahi imajo posebno poželjnije po slovenskem mesu. Ali ne da se vtajiti, da je vsetisto, kar so nam pozobali ti naši nasprotniki, bilo do korenine klerikalno. Prijatelji s Koroškega so mi dostikrat pripovedovali, da bi tam Slovenstvo ne trpelo take revščine, nego je trpi dandanes, če se je narodno naše gibanje v Korotanu takoj od pričetka postavilo na svobodomiselnost in napredno podlago. In klerikalstvo je tudi na Spodnjem Štajerskem najboljša krinka za narodno lenuštvu! Imamo torej obilo dokaza, da je ravno poklerikaljeni kmet najmanj sposoben za obrambo. Saj ni tudi čuda: izpraznijo mu najprej žepe, izsuše mu dušo, potem pa pade, kakor pade oguljen golob sokolu v kremplje, v oblast tistim, ki ga raznarodijo. Vse to pa bodi omenjeno le mimogrede! Kar sem hotel namigniti, je to, da bi se v naših vrstah storila največja napaka, če bi se oglašali kaki pomirljivci, trdeč, da je sedanji volilni boj presojati s stališča malenkostnega kranjskega prepira, in da bi najbolje bilo, če položimo kopje v oves, ter pustimo, da nas pozoblje klerikalizem. Na oni, klerikalni strani se časih tudi kak pomirljivec ponižno oglašja, ali pri zadnjem občnem zboru »katoliškega političnega društva v Ljubljani« je dr. Šusteršič svoje politične romantike treščil v kot, da so takoj obmolknili, in da jih bodo do sodnjega dne kosti bolele. In sedaj bodo kakor mesarji z nabrušenimi noži skočili v volilni boj, hoteč svetu dokazati, da se med Slovenci na Kranjskem da popolnoma uničiti napredna stranka. Da! vzor naših prelatarjev je popolno iztrebljenje naprednih idej v našem narodu, in pri teh volitvah upajo doseči ta vzor. Ne govorite mi torej o malenkostnem boju! Nasprotno, boj bo prepomemben, boj bo prevažen. Naloga naše stranke pa bude, v tem boju dokazati, da se napredne ideje iz naroda ne dajo iztrebiti, mej njim ne dajo več uničiti. In če se ji ta dokaz posreči, doseglja

LISTEK.

Povest brez naslova.

Ruski spisal Anton Čehov.
(Konec.)

Dolgočasili so se ves mesec, in še enega, starca pa ni bilo nazaj. Naposled, ko je minil tretji mesec, se je začulo znano trkanje njegove palice. Menihi se mu planili naproti ter ga obsuli z vprašanji; toda on se ni veselil svidenja, marveč je začel bridko jokati ter ni izpregovoril niti besedice. Menihi so opazili, da se je zelo postaral ter da je shujšal; njegov obraz je kazal izraz utrujenosti in globoke žalosti, in ko je jokal, se je zdelo, kakor da ga je kdo razžalil.

Tudi menihi so jokali ter so ga vpraševali sočutno po vzroku njegovih solz in njegove slabe volje, toda odgovoril ni ničesar ter se je zaprl v svojo celico. Tam je sedel sedem dni, ničesar ni jedel niti pil, tudi na orglah ni igral, samo jokal je. Na trkanje na njegova vrata ter na prošnje menihov, naj bi pri-

šel ven ter jim potožil svoje gorje, je odgovarjal z neomahljivim molkom.

Naposled pa je prišel ven. Ko je zbral vse menihe okrog sebe, je začel pripovedovati z objokanim obrazom in z izrazom žalosti in ogorčenosti, kaj se je dogodilo z njim v zadnjih treh mesecih. Ko je popisoval pot od samostana do mesta, je bil njegov glas miren in njegove oči so se smehljale. Ptički so mu peli naproti, je dejal, studenci so žuboreli, in sladke, mlade nade so se dvigale v njegovi duši; šel je in zdelo se mu je, da je vojak, ki gre v vojno in je gotov zmage; sanjaje je korakal naprej, vrstil k pesnim himne ter niti opazil ni, da je že konec njegove poti.

Njegov glas pa se je tresel, oči so mu žarele in vse njegovo bitje je plamtelo jeze, ko je začel govoriti o mestu in o ljudeh. Nikdar v svojem življenju ni videl tega, niti upal si ni predstavljati tega, kar je videl, ko je prišel v mesto. Šele tu je videl in pojmlil prvokrat v svojem življenju, na koncu svojih let, kako mogočen je hudobec, kako lep je greh in kako slabi, malodušni in ničevi so ljudje. Ne-

srečen slučaj je hotel, da je bilo prvo bivališče, v katero je stopil, hiša greha. Pol sto ljudij, kateri so imeli veliko denarja, je jedlo in pilo neizmerno veliko vina. Opili so so, peli pesmi ter govorili strašne, gnjusne besede, kakoršnih se ne bi upal izgovoriti bogaboječ človek. Bili so brezmejno drzni, smeli in srečni ter se niso bali ni Boga, ni vraga, niti smrti temveč so storili in govorili vse, kar so hoteli ter so hodili tja, kamor jih je vodila njih pohota. In kakor jantar čisto, zlato se lesketajoče vino je bilo pač neizrekljivo sladko in duhteče, kajti vsakdo, kdor je pil, se je smehljaj blaženo ter je, hotel še piti. V njem se je zrcalil smehljaj človeški, in iskriilo se je radostno, kadar so ga pili, kakor da je vedelo, kako peklenko dražest skriva v svoji sladkosti.

Starec je popisoval nadalje to, kar je videl: razvnel se je vedno bolj ter jokal jeze. Na mizi, sredi gostovalev, je pripovedoval, je stala polgola deklina. Teško je najti v domišljiji ali v naravi kaj lepšega, mikavnejšega. Ta mlada, dolgolasa, nesramna pošast s črnimi očmi in bujnimi ustnicami, je kazala

svoje snežnobeke zobe ter se smehljala kakor bi hotela reči: »Glejte, kako drzna, kako lepa sem!« Svila in brokat je padal v lepah gubah z njenih ramen, toda krasota se ni hotela skriti pod obleko klila je kakor mlado zelcnje pomladanske zemlje, pohotno mej gubami. Nesramna ženska je pila vino, pela pesni ter se udajala vsakomur, kdor jo je le hotel.

Nadalje je pripovedoval starec z jezno stisnjenimi pestmi o konjskih dirkah, o bojih z biki, o glediščih in delavnica umetnikov, kjer slikajo in oblikujejo iz gline gole ženske. Govoril je očarljivo lepo in zvonko, kakor da igra na nevidnih strunah, in menihi so poslušali nepremično, hlepeče njegovo pripoved ter umirali od zadivljenja... Ko je popisal starec vse dražesti zla, krasoto greha in očarljivo gracijo grdega ženskega telesa, je klel hudiča, obrnil se je ter izginil za svojimi vrati...

Ko pa je prišel naslednjega dne iz svoje celice, ni bilo v samostanu nobenega meniha več.

Vsi so pobegnili v mesto!

bo naša stranka koristno delo ne samo za Kranjsko, temveč za celo Slovenstvo sploh. Zategadelj bodo bodoče deželnozborske volitve ne samo specialno kranjskega pomena, one bodo, ako se nam posređi, boj uspešno izvojevati, splošnega vseslovenskega pomena. In zakaj?

Tu si ne prikrivajmo dejstva, okrog kojega se pri nas vse suče, in katero dejstvo v svoji osodepolnosti obstoji, in naj ga nekateri izmed nas lahkodušno prezirajo, s tem, da kakor tiči noji v puščavi, svoje glave vtikajo v pesek, napačne miroljubnosti. Boj se je vnel, ker se je moral vneti. Naša javnost boleha na boleznih, katero so drugi narodi že pred stoletji preboleli, Slovenski narod pa jo ravnokar preboleva. Vzrok ti boleznih je ta, da se skuša pri nas javnih razmer in sploh vsega polastiti jeden sam stan. Ta stan hoče biti v politiki in povsod absolutni gospodar, ter hoče v ozadje potisniti vse druge stanove. To je sedanji duhovski stan, ki je poklican, oskrbovati naše duše, ki pa hoče oskrbovati tudi naše posvetne stvari in naša telesa. Naša duhovščina hoče slovenskemu narodu postati jedina in neizmisljiva voditeljica in to tudi v političnih zadevah. To pa bi bila anomalija, proti kateri smo se upirali in se bomo upirali z vsemi svojimi silami, ker toliko smo se tudi mi Slovenci z zgodovine naučili, da je le posvetna inteligenca naravna in poklicana voditeljica političnih usod vsakega naroda. Ta posvetna inteligenca je torej naravna in poklicana voditeljica političnih usod slovenskega naroda; dokler ji to vodstvo ne bode zajamčeno, dokler na tem polju v ospredje hiteča duhovščina ne bode potisnjena v ozadje, toliko časa ne bode miru, toliko časa tudi ni vgotovljena bodočnost našega malega naroda.

S tem pa kratkomalo nočem naši duhovščini kratiti njenega blagodejnega poklica. Ali delovanje tega poklica je ostro omejeno; so gotove meje, med katerimi se to delovanje mora gibati, če naj je blagovplivno ali blagoslovljeno. Te meje pa je postavil Kristus sam, ko je bosonog, žejen in lačen hodil po svetu okrog, ter če se je volil kje kak tribun ali kak drugi javni funkcionar, ni silil v take volitve, in bi se dandanes, če bi slučajno zopet prišel na svet, tudi ne silil v deželnozborske kranjske volitve! Kranjske duhovščine glavna hiba pa tiči ravno v tem, da ne pozna večje sladostrastnosti, nego da dan za dnevom prekorača meje svojega prvotnega poklica. Mesto, da bi stala na straži pred transcendentalnimi tajnostmi naše svete vere, podaja se raje na stražo pred pivnice, pred kramarije in mesnice, meneč, da spada vse to ravno tako v njen delokrog, kakor delitev svetih zakramentov! Žalostno, pa vendar resnično! (Klici: Istina!)

Po ti stezi hoče naša duhovščina prisiliti se do neizprosne in vsemogočnega vodstva našega naroda. Ali ljubi Bog, kje vzeti sposobnost? Življenje postaja od leta do leta železnejše, in moderna posvetna izgoja je preslaba, prešibka, da bi mogla zadoščati vsem zahtevam jeklenega, praktičnega življenja. Ako je pa že naša vzgoja za praktično življenje prešibka, koliko bolj velja to o vzgoji duhovščine, katera vzgoja je ozkosrčno jednostranska in zastarela. In s to vzgojo vzeli so ti mladi ljudje vse, čisto vse zadeve našega naroda v svoje roke. Gospoda! v tem pogledu nimamo pred sabo smešnega eksperimenta, v tem pogledu imamo pred sabo hudodelstvo, izvršeno nad našim narodom! Vi vsi veste, da imam v mislih tako imenovano gospodarsko organizacijo naše klerikalne stranke. Ta organizacija bila je sicer poskus, ali ob enem je bila tudi hudodelstvo nad narodom! Čez deset let zgodovina naša ne bo imela žalostnejše strani, kakor bo ona, kjer se bo pripovedovalo o osodi klerikalne gospodarske organizacije po Slovenskem! Vse je zavoženo, vse je pohabljeno in pokvarjeno; vse je naravnost na glavo postavljeno. Šusteršič in genialni Vencajz danes sama najboljša vesta, da se je gospodarska organizacija v njenih ro-

kah spremenila v pravo božje prokletstvo. Le škoda, da bode naš siromašni in zaslepljeni kmet, ki v brezmernem zaupanju do duhovnikov tekmuje s španskim kmetom, da bode revež, kateremu vsi želimo boljših dnij, tisti kunc, ki bode s svojo krvjo plačeval gospodarsko visokocijo, s kjo ga muči naša duhovščina! (Klici: Tako je!)

Pri tem pa nikakor ne trdim, da je narodno-napredna stranka na tem polju vzorno postopala; imela je včasih premalo občutka za gospodarska vprašanja. Ali pametni gospodarski organizaciji med našim kmetiskim narodom ni bila nikdar nasprotna in tudi danes ni. Ta organizacija pa se bode dala izvesti le tedaj, če se ž njo ne bodo bavili drugi prepotrebni stanovi, če se ž njo ne bo na umeten način ustvarjalo nasprotje med deželo in mesti, in če jo več ali manj dežela sama vzame v previdne svoje roke. Skrb bodoče deželnozborske večine bode morala biti, da se ustanovi v rokah dežele nekak nadziralni organ, okrog katerega se naj osredotoči združništvo, in kateri naj zabranjuje, da žuljev našega kmeta ne bodo brezvestno zapravljali brezvestni, a vendar grabežljivi gospodarski samouki, kojih dandanes kar mrgoli v klerikalnem taboru. To, kar je do dandanes na tem polju ustvarila klerikalna, lačna tolpa, naj se pa prej kot mogoče vrže tja, kamor sliši, na gnojni kup! — Neovrgljiva dogma je, da je klerikalna stranka, kar se tiče gospodarskega preporoda našega ljudstva, dokazala svojo popolno impotenco, s tem pa je dokazala ob enem, da je docela nesposobna, prevzeti naravno in poklicano vodstvo slovenskega naroda. (Klici: Res je! Tako je!)

Ta impotenca pa se kaže še v drugem pogledu! Egoizem se skriva za našo duhovščino. Kako pa naj je tudi drugače? Površno in jednostransko izobraženi mladi ljudje, katerim se je z veliko silo v glavo vteplot, da so na zemlji božji namestniki, in naj si žive, kakorkoli hočejo, stopijo v dejansko življenje z ošabnostjo, kakor je ne poznajo drugi stanovi. Ne poznajo idealne, višje omike, ne poznajo dobrodejnega vpliva rodbinskega življenja, ne poznajo ne jedra ne duha pravih Kristovih nauk, in zategadelj tavajo brez prave etične podlage okrog po življenju. Vera jim ne daje tiste tolažbe, kakor jo daje pravim vernikom, ali ker morajo vendar nekaj veselja imeti, oklepajo se cvenka in žvenka, in denar jim postane drugi Bog, za kojega jim srce dostikrat bolj gori, nego za našega resničnega Boga, ki je iz ljubezni ustvaril zemljo in nebo. Ne more se utajiti, da je popačeni duhovnik največja pijavka, kar jih zemlja nosi. Izdihujte in izdihujte, ta resnica stoji kakor skala, na nji se ničesar izpremeniti ne da? Ni se torej čuditi, da je tako imenovana gospodarska organizacija postala prav za prav organizacija egoizma naše duhovščine. Snujejo se bratovščine, snujejo se misijoni in druge take reči, ali konec vsemu je c. kr. denar! (Klici: Res je!) Marijine družbe niso ničesar drugega, nego dobro zasnovana farovška gospodarska društva, ki naj pod firmo prečiste in najčistejše Kraljice nebes srebrnjake izžemajo iz rok ljudstva, in kar je najobupnejše, iz rok najrevnejšega ljudstva. Tako daleč hočejo nam vero onečistiti, da se vedejo, kakor bi našljubi Bog, ki je ustvaril solnce in zvezde, ki je ustvaril bisere in zlato, ki je svoj čas raztrgan hodil po Palestini, da binašljubi Bog brez zadnje slovenske krone, da! brez zadnjega slovenskega vinarja ne mogel več vladati vesolnega sveta! (Klici: Tako je!)

Vzemite le te škofove zavode, radi kojih se sedaj toliko ropota in toliko bobna po ljubeznivi Kranjski deželici! Samo da zadošča bohebnim svojim marotam hoče Ljubljanski škof osrečiti ljudstvo z zavodi, katere mora drugod država ustanavljati. Ali škof jih hoče imeti, pa ne za svoj denar, ampak za denar slovenskega ljudstva! Razpisal se je pravi turški harač in na Raki je samo tisti pravi krščanski mož, ki da tisočak za nepotrebne zavode Ljubljanskega škofa. V

istini, ti zavodi so znak, v k o j e m se kaže blaznost verskega egoizma!

Ti zavodi pa so za vas Novomeščani še posebnega pomena, kar bi prav za prav nikdar s spomina puščati ne smeli. Ker to veste pač vsi prav dobro: kakor hitro se odpro zavodi in ž njimi morda še tudi klosterska šola v Zatičini, poneha Vaša gimnazija, ker se bo napravil lov na revne in dobre dijake, kakor jih ima Dolenska obilo. Zavodi se bodo polnili, Vaša gimnazija pa dijakov ne bo imela! Škof bode s zakrivljeno svojo palico slovesno vstopil v svoje zavode sredi Šentvidskega polja, v Novem mestu pa bode gimnazijski vodja vezal svojo culico, in še vesel bo, če dobi učiteljsko mesto v Šentvidskih zavodih, se ve pod pogojem, da ob enem opravlja cerkovniški posel v veliki kapelici teh zavodov! (Dobro! Občni smeh.) To ni satira prijatelji, to je bridka resnica!

Tako je, gospoda moja, in nič drugače! O tem, zakaj se bomo borili pri bodočih deželnozborskih volitvah, bi vsaj na naši strani nikacega dvoma biti ne smelo. Duhovščina hrepeni po politični diktaturi, in pri teh volitvah upa si jo priboriti. Taki duhovščini, kot je naša, dati v roke prihodnost slovenskega naroda, bila bi pregreha. S tem bi se narodu zaprla pot do vseh zakladov, katere daje civilizacija, in brez večje civilizacije tudi naš narod nima prihodnosti, niti na gospodarskem niti na narodnostnem polju. Zategadelj opravičeno trdim, da se bode pri teh volitvah bil boj za največje zaklade slovenskega naroda sploh. Kdor tega ne previdi je slepec, kateremu ni pomagati!

Upam, da med te slepce ne bodo spadala naša mesta. Ta mesta so kolonije inteligence med odvisnim in zaslepljenim kmetiskim ljudstvom. Velikokrat so take kolonije obširne krajine rešile civilizaciji, zategadelj upam da naša mesta tudi sedaj rešijo, in da nas rešijo pred vsem največjega gorje, to je diktature duhovskega stanu. S tem mesta ne bodo rešila samo svoje lastne kože, rešile bodo tudi prihodnost malega slovenskega naroda!

Sedaj še nekaj besed o svoji lastni osebi.

Ne po svojih zmožnostih, — pač po različnih slučajih prišel sem do tega, da sedaj stojim takorekoč v sredi tistega ljutega boja, ki se dandanes bje med naprednimi načeli najhujše reakcije v narodu Slovenskem! Rad pripoznavam, da v sredstvih nisem izbirljen, in da v političnem boju ne poznam nikake obzirnosti. Vsega tega pa sem se naučil pri političnih svojih nasprotnikih: naša stranka se nahaja v stanju silobrana. Prav čisto nič me torej ne moti, če tarnajo častitljivi politični starčki, da je naše vojskovanje pohujšljivo: vraga! tako nes pametni vendar ne moremo bitiv političnem boju, da bi nasprotniku, ki nas spolenom seka po glavi poljubljali roko. To je recept za nebesa, ne pa za deželnozborske volitve Kranjske!

Na drugo stran me pa tudi očitanje, v zadnje čase polastila se je tega očitanja tudi socijalno-domokratična stranka, — da v tem boju ne poznam drugega nego duhovnike, prav nič ne bode. Duh, ki preveva današnjo mlado duhovščino, je jedina zapreka, ki se stavlja napredku našega naroda! Ta duh je, ki v stvarja vse gorje! Če najpri požaru pomagam, moram gasiti ogenj, ki je jedini vzrok požaru!

Vsaka bitka ima svojo krizo. V boju med katoliško stranko in našo stranko prišla je kriza. Odločila se bode pri deželnozborskih volitvah. Če je naša stranka poražena, potem mora slovenska inteligenca za dolgo vrsto let sramotno abdicirati; naša mesta pa naj se pripravijo na sedem lačnih in suhih egiptovskih krav! Da bi pri taki krizi iz proste volje zapustil svojo četo, in da bi ob enem privolil, da

naj ta četa v najnevarnejšem trenutku in v bližini sovražnika spremeni svojo fronto, to je nemogoče. (Klici: Dobro!)

Sicer pa ostanem tak, kakor sem bil, in naj izgubim vse mandate, s katerimi me je počastila slovenska javnost! Odločba pa je v vaših rokah! (Klici: Dobro! Živio dr. Tavčar! Burno in dolgotrajno odobravanje.)

V Ljubljani, 13. avgusta. Državni in deželni zbor.

Glede zasedanja državnega in deželnega zbora se poroča, da se vrše pogajanja. Sedanji češki deželni zbor se baje ne snide več, nego se razpusti še ta ali prihodnji mesec. Nove volitve pa se izvrše v septembru. Novi češki deželni zbor se snide v početku oktobra ter bode zboroval mesec dnij, da se konstituirajo, in da dožene proračun. Državni zbor pa bi naj se v tem slučaju sestel spočetka novembra. Doslej se je nameravalo sklicati češki deželni zbor še jedenkrat 10. septembra in sklicati državni zbor v prvi polovici meseca oktobra. Volitve pa naj bi se za češki deželni zbor vršile v novembru. Novi deželni zbor na Češkem bi se sešel še pred Božičem. Ta starejši načrt sta podpisala Coudenhove in knez Lobkovic, vendar nista nasprotna novemu načrtu, ker bi imel po najnovejših propozicijah državni zbor čas za svoje seje v novembru, decembru in še v prvih mesecih prihodnjega leta. Odločila se vlada še ni, ker se razne instance še niso zjedinele.

Nesoglasje med Italijo in Avstro-Ogrsko.

Italijansko časopisje že več tednov uprav sovražno napada Avstro-Ogrsko radi Albanije in radi dveh bojnih ladij, ki križarita ob albanski obali. Italijansko časopisje se dela, kakor da bi nameravala Avstro-Ogrska že v kratkem preplaviti Albanijo s svojo vojsko, in zategadelj italijanski časopisi slovesno zagotavljajo, da tega Italija ne bo trpela, ker bi se s tem ravnotežje v Adriji kršilo. Italijanska vlada pa ne le, da ne misli še poklicati italijanskih bojnih ladij iz adrijskega morja domov, nego se pripravlja, da utrdi Benetke proti Avstriji, in da v beneški luki stalno vsidra močno bojno ladijeve. Vsekakor je postalo razmerje med Italijo in našo državo čudno. Italija hoče na vsak način, trgovsko in politično utrditi se v Albaniji. V proračunu notranjega ministrstva je celo 200.000 fr. za italijanske šole v Albaniji. Italijanska vlada hoče torej Albance polagoma poitalijančiti.

Neuspehi germanizacije na Pruskem.

»Kölnische Volks Zeitung« piše, da se v berolinskih uradnih listih priznava fiasko, katerega je dočakala politika germaniziranja Poljakov. Danes ni namreč govora o padanju poljskega navala, nego le o njega naraščanju. Vzlic zakonu glede priseljevanja in vzlic temu, da je uvedena nemščina v vseh poljskih šolah, je Poljakov na Pruskem vedno več. Berolinski listi tožijo, da mladi Poljaki in Poljakinje kaka tri leta potem, ko so ostavili nemške šole, ne znajo več govoriti nemški. Zato pa se zahteva, naj bi poljski vojaki, ki ne znajo nemškega jezika, poslej morali služiti tri leta mesto dveh, in sicer v ta namen, da se navadijo nemščine in jo potem zaneso med svoj narod. Da mladi Poljaki nemškega jezika ne znajo, je prav razumljivo, saj svojih učiteljev ne razumejo in so zato učni uspehi sploh ničevi.

Vojna v Južni Afriki.

Londonka »Daily Mail« je prijavila statistiko čet, ki so Burom še na razpolago. Vseh skupaj imajo Buri še okoli 13.000 mož, in sicer 4000 Transvaalcev, 2000 Oranjcev, 1000 Burov iz Kaplandije in 6000 Afrikanderjev. Najresnejši je položaj v Kaplandiji. Tu se operira na treh krajih. Foucher operira na vshodu pri Maclearju, Krutzinger v sredini, Sheepers pa na zahodu. Manjše skupine ustašev so v Carnaroonu, v Calviniji in v Campbellu. Središče angleških čet, katere poveljuje general French, je Middelburg. V republiki Oranje so Buri v gorovju okoli Heilbrona; Dewet je na levem bregu Vaala, Steijn pri Kroomstadu. Oba sedaj počivata ter čakata poletja, septembra, ko začneta z operacijami iznova. V Transvaalu je središče ustaje gorovje Magalies,

Ferdinanda I. (Erlasen in der landesfürstlichen Herrschaft Radmannsdorf). In šele 22 let pozneje je bila izdana takoinenovana »Carolinische Bergordnung«. Urejene so bile pravice: 1. rudokopov v 15 paragrafih, 2. topilcev v 24 paragrafih. (Daje prih.)

Poslano.*)

Z ozirom na notico »Glas iz občinstva«, ki jo je priobčil »Slov. Narod« v včerajšnji številki, izjavljam, da tista občeznana gostilna, koder se zbirajo ponočnjaki, katerih razgrajanje tudi meni preseda, ni moja gostilna, pač pa se nahaja v moji bližini. Naj torej slavni magistrat tja obrne svojo pozornost.

Andrej Terškan.

*) Za vsebino tega spisa je uredništvo odgovorno le toliko, kolikor določa zakon. (1737)

Zahvala.

Pripravljali odbor logaških Slovencek izreka tem potom vsem onim, ki so pripomogli, da se je dne 4. avgusta t. l. prirejena veselica — v korist družbi sv. Cirila in Metoda — tako sijajno izvršila, svojo najtoplejšo zahvalo. Posebno se pa zahvaljuje vsem p. n. darovalkam in darovalcem prekrasnih daril; slavni ljubljanski meščanski godbi; dražestnim prodajalkam srečk, osobito gđc. Emi Ribnikarjevi, Mici Puppisovi in Milki Tolla z zijevi, in slednjič vsem letoviščarjem, ki so pokazali s svojo polnoštevilno navzočnostjo, da nimajo nikah presodkov napram slovenski narodnosti.

V Logatcu, dne 8. avgusta 1901.

Odbor.

Tinktura zoper kurja očesa

gotovo najboljšo sredstvo

za hitro odpravo kurjih oces, trde kože itd. Stekleničica z rabilnim navodom 25 kr.

Dobiva se v (27—32)

deželni lekarni „pri Mariji Pomagaj“

M. Leustek-a v Ljubljani.

Se dobiva povsodi!

neobhodno potrebna zobna Crème vzdržuje zobe čiste, bele in zdrave.

Meteorologično poročilo.

Višina nad morjem 806,2 m. Srednji zračni tlak 786,0 mm

avgust	čas opa-zovanja	stanje baro-metra v mm.	tempera-tura v C.	Vetровi	Nebo	Morina v 24 urah
12.	9. zvečer	734,2	17,8	sl. szahod	dež	
13.	7. zjutraj	733,6	17,3	brezvetr.	megla	
	2. popol.	733,1	27,1	sl. vetr.	del. oblač.	5,8 mm

Srednja včerajšnja temperatura 20,0°, normale; 19,1°. Sinoči se je močno bliskalo.

St. 26.361.

Razglas.

(1706—3)

V smislu § 24. zakona z dne 5. novembra 1898 (št. 40. dež. zak.) se javno na znanje daje, da je

volilski imenik za volitev dveh deželnih poslancev

ki jih bode vsled razpisa c. kr. dežel. predsedstva v Ljubljani z dne 25. julija t. l. št. 2998, voliti deželnemu stolnemu mestu Ljubljani dne 19. septembra 1901, že sestavljen, ter da bo od danes naprej osem dni v magistratnem ekspeditu razgrnjen vsakemu na vpogled. Zoper ta imenik smejo tisti, ki imajo pravico voliti v tej volilni skupini, tukaj vložiti ugovore o tem, da so se v volilski imenik vpisale osebe, ki nimajo pravice, ali, da so se iz njega izpušile take osebe, ki imajo pravico voliti.

Izkaznice vročile se bodo volilcem pravočasno v stanovanje; ko bi pa kdo izmed volilcev iz kakršnegakoli vzroka izkaznice najkasneje tri dni pred volilnim dnevom ne prejel, naj pride osebo ponjo k mestnemu magistratu.

Mestni magistrat v Ljubljani

dne 10. avgusta 1901.

„The Gresham“

zavarovalna družba za življenje v Londonu.

Filijala za Avstrijo: Dunaj, I., Giselastrasse 1 | Filijala za Ogersko: Pešta, Franz-Josefpl. 5, 6 v hiši društva.

Društvena aktiva dné 31. decembra 1899 kron 177.060.451—
 Letni dohodki na premijah in obrestih v letu 1899 „ 34.259.092—
 Izplačila za zavarovalne in rentne pogodbe in za nazaj-kupe itd. od obstajanja družbe (1848) „ 383.793.888—
 Med letom 1899 je društvo izpostavilo 5838 polic z glavnico „ 56.097.103—
 Za specialno varstvo avstrijskih zavarovancev je „The Gresham“ do dné 31. decembra 1899 založilo vrednostnih papirjev v znesku (2338—10)

nom. kron 20,359.000—

pri c. kr. ministerijalnem plačilnem uradu na Dunaju.
 Prospekte in tarife, na podlagi katerih izdaja družba police, kakor tudi obrazce za predloge daje brezplačno

glavna agentura v Ljubljani pri Guido Zeschko
 vila nasproti „Narodnemu domu“.

Izdajatelj in odgovorni urednik: Josip Noll.

Dunajska borza

dne 13. avgusta 1900.

Skupni državni dolg v notah	98,95
Skupni državni dolg v srebru	96,85
Avstrijska zlata renta	118,65
Avstrijska kronaka renta 4%	96,75
Ogrska zlata renta 4%	118,60
Ogrska kronaka renta 4%	93,25
Avstro-ogrsko bančne dolnice	1670—
Kreditne dolnice	639,75
London vista	239,65
Nemški državni bankovci na 100 mark	117,15
80 mark	23,45
80 frankov	19,04
Italijanski bankovci	91,20
C. kr. cekini	11,32

Vsem prijateljem in znancem naznajamo prežalostno vest, da je najina iskreno ljubljena hčerka

Saša

danes opoldne nagloma zaspala v Gospodu.

Antonija in Vladimir dr. Ravnikar.

Mesto vsakega posebnega obvestila.

Zahvala.

Povodom smrti našega nepozabnega sina, brata in svaka, gospoda

Antona Pauser-ja

izreka podpisana rodbina vsem, posebno še čc. gg. duhovnom, gospodu učitelju Zupančiču, ožjim prijateljem, gospodu županu, vsem damam in gospodom iz Ribnice in Grčaric, in vsem, ki so mu izkazali zadnjo čast, ter nam ustno ali pismeno izrekli sožalje, najprisrčnejšo zahvalo.

Dolenja vas, dné 11. avgusta 1901.

(1731) **Rodbina Pauser.**

Dobro upeljana

kleparska obrt

odda se takoj pod ugodnimi pogoji. (1697—3)

Kje? pove upravništvo »Slov. Nar.«

Tanglefoot

amer. priprava za popolno uničenje mih se dobiva v prodajalni tvrdke (12-145)

Edmund Kavčič

v Ljubljani, Prešernove ulice, nasproti pošte.

Učenec

sprejme se takoj v trgovino z mešanim blagom pri (1732—1)

Albinu Bant-u v Kranju.

Ces. kr. avstrijsko državno železnica.

Izvod iz voznega reda

veljaven od dne 1. junija 1901. leta.

Odhod iz Ljubljane juž. kol. Fraga čez Trbiž. Ob 12. uri 24 m po noči osobni vlak v Trbiž, Beljak, Celovec, Franzensfeste, Inomost, Monakovo, Ljubno; čez Selthal v Aussee, Solnograd, čez Klein-Reifing v Steyr, v Linc, na Dunaj čez Amstetten. — Ob 7. uri 5 m zjutraj osobni vlak v Trbiž, Pontabel, Beljak, Celovec, Franzensfeste, Inomost, čez Klein-Reifing v Linc, Budejovice, Plzen, Marijine vari, Heb, Francove vari, Karlove vari, Prago, Lipsko; čez Amstetten na Dunaj. — Ob 11. uri 51 m dopoldne osobni vlak v Trbiž, Pontabel, Beljak, Celovec, Ljubno, Selthal, Dunaj. — Ob 4. uri 6 m popoldne osobni vlak v Trbiž, Beljak, od 15. junija do 15. septembra v Pontabel, Celovec, Franzensfeste, Monakovo, Ljubno; čez Selthal v Solnograd, Lend-Gastein, Zell ob jezeru, Inomost, Bregenc, Curib, Geneve, Pariz; čez Klein-Reifing v Steyr, Linc, Budejovice, Plzen, Marijine vare, Heb, Francove vare, Karlove vare, Prago, Lipsko, na Dunaj čez Amstetten. Ob nedeljah in praznikih ob 5. uri 41 m popoldne v Podnart-Kropo. Ob 10. uri po noči osobni vlak v Trbiž, Beljak, Franzensfeste, Inomost, Monakovo. — **Fraga v Novomesto in v Kočevje.** Osobni vlaki: Ob 7. uri 17 m zjutraj v Novomesto-Straža, Toplice, Kočevje, ob 1. uri 5 m popoldne istotako, ob 6. uri 55 m zvečer v Novomesto, Kočevje. — **Prihod v Ljubljano juž. kol. Fraga iz Trbiža.** Ob 3. uri 25 m zjutraj osobni vlak z Dunaja čez Amstetten, iz Monakova, Inomosta, Franzensfeste, Solnograda, Linca, Steyra, Aussee, Ljubna, Celovca, Beljaka. Ob 7. uri 12 m zjutraj osobni vlak iz Trbiža. — Ob 11. uri 16 m dopoldne osobni vlak z Dunaja čez Amstetten, iz Lipska, Karlovi varov, Heba, Marijinih varov, Plznja, Budejovic, Solnograda, Linca, Steyra, Pariza, Geneve, Curiba, Bregenca, Inomosta, Zella ob jezeru, Lend-Gasteina, Ljubna, Celovca, Št. Mohorja, Pontabela. — Ob 4. uri 38 m popoldne osobni vlak z Dunaja, iz Ljubna, Selthal, Beljaka, Celovca, Monakova, Inomosta, Franzensfeste, Pontabela. Ob nedeljah in praznikih ob 8. uri 38 m zvečer iz Podnarta-Krope. — Ob 8. uri 51 m zvečer osobni vlak z Dunaja, iz Lipskega, Prage, Francovih varov, Karlovih varov, Heba, Marijinih varov, Plznja, Budejovic, Linca, Ljubna, Beljaka, Celovca, Pontabela. **Fraga iz Novega mesta in Kočevja.** Osobni vlaki: Ob 8. uri in 44 m zjutraj, iz Novega mesta in Kočevja, ob 2. uri 32 m popoldne iz Straže Toplic, Novega mesta, Kočevja in ob 8. uri 48 m zvečer, istotako. — **Odhod iz Ljubljane drž. kol. v Kamnik.** Mešani vlaki: Ob 7. uri 28 m zjutraj, ob 2. uri 5 m popoldne, ob 6. uri 50 m in ob 10. uri 25 m zvečer, poslednji vlak le ob nedeljah in praznikih — **Prihod v Ljubljano drž. kol. iz Kamnika.** Mešani vlaki: Ob 6. uri 49 m zjutraj, ob 11. uri 6 m dopoldne, ob 6. uri 10 m in ob 9. uri 55 m zvečer, poslednji vlak le ob nedeljah in praznikih. (1393)

Spretne, solidne potovalne uradnike

(akviziterje)

za vse zavarovalne stroke vsprejme proti visoki proviziji, sčasoma tudi s stalno plačo tukajšnji glavni zastop stare, na Kranjskem že dolgo poslujoče tuzemske zavarovalnice Lastnoročno pisane ponudbe naj se pošljajo pod: „akviziter 25“ upravništvu „Slov. Naroda“.

2 urarska pomočnika

vsprejme takoj (1723-2)
H. Suttner, urar v Kranju.

Komi

dober in spreten manufakturnist, sprejme se v službo pri (1685—3)

Alojziju Pogačniku v Cerknici.

Kot (1733—1)

korespondent ali praktikant

želi vstopiti v službo slovenskega, nemškega in italijanskega jezika ter francoske korespondence več absolviranec trg. šole. Ponudbe na upravništvo »Slov. Nar.«

Spretna prodajalka

katero je možno uporabiti tudi pri delu v pisarni, se takoj sprejme v neki tukajšnji trgovini.

Ponudbe na upravništvo »Slov. Nar.« pod „S. 100“.

!Veliko denarja!

do 1000 kron na mesec

lahko pošteno zaslužijo osebe vsakterega stanu — (tudi kot postranski zaslužek). Več se izve pod „Recl 118“ po anononi pisarni E. Kristofnik, Innsbruck. Poštno predalo 36. (847-33)

Trgovski pomočnik

učenec ali tudi praktikant

se takoj sprejmejo pri (1834—1)

Jakobu Lovrenčič-u v Sodražici.

Dobre cenene ure

s 3letnim pismenim jamstvom razpošilja zasebnikom

HANNS KONRAD

tovarna za ure in eksportna hiša zlatin Most (Brüx) Češko.

Dobra nikelnasta remontoarka gld. 3,75
 Prava srebrna remontoarka „ 5,80
 Prava srebrna verižica „ 1,20
 Nikelnasti budilec „ 1,95
 Moja tvrdka je odlikovana s c. kr. orlom, ima zlate in srebrne medalje razstav ter tisoč in tisoč priznanih pisem. (2611—69)

Ilustrovani katalog zastoj in poštnine pristo.

Prodaja stekla.

Trnovski pristan št. 4 v Ljubljani.

Ker bo prenehala naša tovarna na steklo, izproda se vsa še gotova zaloga stekla, kakor kupice, steklenice itd. v vsaki velikosti in obliki po najnižji ceni.

K tej ugodni priliki vabijo se najuljudnejše kupci, gostilničarji in gospodinje. V Ljubljani, dne 8. avgusta 1901. (1714—3)

Avgust Dreise

4. Trnovski pristan 4.

!Prvi kranjski konjak iz dolenskih vin!

Odlikovan za svoja vina in konjak pri dunajski jubilejski razstavi 1898. leta. (488—6)

Podpisane priporoča svojo zalogo pristnega dobro obležanega

konjaka iz dolenskih vin

v steklenicah, nadalje svojo zalogo dobrih, pristnih in starih dolenskih vin iz američanskih cepljenih in starih trt

Opozarja se na **ter pelinkovca.** užgani probek

A. I. Wutscher
 Brezovica, Št. Jernej, Dolenjsko.

Dobiva se pri g. J. Praunseiss-u v Ljubljani.

!Brinovec in slivovec v steklenicah!

Lastnina in tisk »Narodne tiskarne«.